

ЕМПІРИЧНИЙ АНАЛІЗ ВИВЧЕННЯ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ

В. М. Нотченко

Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка,
valeria.notchenko@gmail.com

Науковий керівник: кандидат психологічних наук, доцент Т. І. Щербак

Війна є складним соціальним та психологічним явищем, яке має значний вплив на життя та психіку людей, що переживають її на власному досвіді. Умови війни створюють серйозний стрес, який впливає на психологічну стійкість та адаптацію особистості, тому вивчення життєстійкості стає критично важливим завданням.

Нижче представлені результати емпіричного аналізу вивчення рівня життєстійкості особистості в умовах війни з використанням наступних методик: «Методики діагностики життєстійкості» С. Мадді; «Психологічна безпека особистості» І. І. Приходько; Багаторівневий особистісний опитувальник «Адаптивність-200»; Методика дослідження соціально - психологічної адаптації К. Роджерса - Р. Даймонда. Результати дослідження вказують на важливі аспекти, пов'язані з рівнем життєстійкості осіб у подібних умовах.

Вибірка дослідження склалася з 30 респондентів. 16 респондентів жінок і 14 чоловіків. Віковий діапазон – 18-30 років.

Сальваторе Мадді розробив методику діагностики життєстійкості, яка визначає, наскільки людина може адаптуватися до стресових ситуацій. Життєстійкість характеризує ступінь сформованості здатності особистості витримувати стресову ситуацію, зберігати внутрішню збалансованість, не знижуючи при цьому успішності діяльності [2, с. 368]. Ця методика включає оцінку рівня контролю над ситуацією, страху перед невідомим та здатності знаходити позитив в негативних ситуаціях. Результати цієї методики вказують на наступний рівень життєстійкості: 33% досліджуваних мають високий рівень; 20% характерний середній та 47% – низький рівень.

Методика «Психологічної безпеки особистості» [3, с. 40] розроблена для оцінки рівня психологічної стійкості особистості у стресових ситуаціях,

включаючи ситуації війни. Ця методика містить оцінку таких параметрів, як рівень стресу, самооцінка, здатність адаптуватися до нових умов тощо. Результати цієї методики вказують на такі рівні психологічної стійкості: 7% – високий рівень; 40% – середній рівень; 53% – низький рівень.

«Багаторівневий особистісний опитувальник «Адаптивність-200»» [1, с. 14] є інструментом, розробленим для вимірювання життєстійкості та адаптивних здібностей особистості в стресових ситуаціях, включаючи умови війни. Цей опитувальник включає ряд питань, що оцінюють фізичну, психологічну та соціальну адаптивність. Результати дослідження рівня особистісного адаптивного потенціалу: 13% – високий рівень; 40% – середній рівень; 47% – низький рівень.

Методика дослідження соціально-психологічної адаптації [4, с. 85], розроблена К. Роджерсом та Р. Даймондом, призначена для вимірювання здатності особистості адаптуватися до складних соціальних та психологічних умов. Вона включає в себе аналіз таких параметрів, як соціальна інтеграція, стабільність емоційного стану та здатність вирішувати конфлікти. За результатами респонденти мають такі рівні адаптації: 40% – високий рівень; 40% – середній рівень; 20% – низький рівень.

Таким чином, у результаті проведеного дослідження було встановлено, що більшість осіб у вибірці мають низький рівень життєстійкості, тобто респонденти можуть не бути готові діяти активно в стресових ситуаціях, долати труднощі та реагувати емоційно стійко на незвичайні та негативні обставини.

При цьому рівень психосоціальної адаптації у більшості осіб високий або середній, відтак вказує на те, що особистість демонструє помірну здатність адаптуватися до соціальних та психологічних умов, може впоратися зі стресовими ситуаціями та пристосовуватися до них, але не завжди робить це успішно або ефективно. Особа з високим рівнем адаптації здатна добре справлятися зі стресовими ситуаціями, ефективно вирішувати конфлікти і відповідати на виклики соціального та психологічного середовища, в якому вона знаходиться.

Література

1. Агаєв Н. А., Коқун О. М., Пішко І. О., Лозінська Н. С., Остапчук В. В., Ткаченко В. В. Збірник методик для діагностики негативних психічних станів військовослужбовців: Методичний посібник. К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2016. С. 14-33.
2. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України.* Том VI: Психологія обдарованості. Випуск 15. Київ-Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2019. С. 368-375.
3. Приходько І. І. Діагностика психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності: посібник. Х. : НАНГУ, 2017. 76 с.
4. Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник. Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші. 2012. 616 с.